

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS pārbaudes lietā Nr. 2023-28-4C

Rīgā

19.10.2023.

Nr. 6-6/31

[persona A]
[e-pasta adrese]

Par apelācijas sūdzības pārsūdzības termiņa aprēķināšanu AAL

Tiesībsargs ir saņēmis Jūsu 2023.gada 12.jūnija iesniegumu (reģistrētu 13.06.2023. ar Nr.761).

Iesniegumā informējat par to, ka Kurzemes apgabaltiesas tiesnese 2022.gada 21.novembrī ir atstājusi bez virzības un 19.decembrī lēmusi uzskatīt par neiesniegtu Jūsu apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2022.gada 11.oktobra spriedumu administratīvā pārkāpuma procesā. Kurzemes apgabaltiesas tiesnese uzskatīja, ka neattaisnoti nokavējāt sprieduma pārsūdzēšanas termiņu. Iesniegumā tiesībsargam nepiekrītat Kurzemes apgabaltiesas tiesneses redzējumam, uzskatāt, ka sprieduma pārsūdzēšanas termiņu nebijāt nokavējis, jo vadījāties pēc Paziņošanas likuma normām.

Par Kurzemes rajona tiesas tiesneses, Jūsprāt, prettiesisko rīcību, pieņemot lēmumu uzskatīt par neiesniegtu Jūsu apelācijas sūdzību vērsāties Augstākajā tiesā, uzskatot, ka Kurzemes rajona tiesas tiesnesei bija jāpieņem Jūsu apelācijas sūdzība. Augstākā tiesa 2023.gada 6.februāra atbildē informējusi, ka pārbauda tikai to tiesas nolēmumu tiesiskumu un pamatotību konkrētu lietu ietvaros likumā noteiktajā procesuālajā kārtībā. Administratīvo pārkāpumu procesā pieņemtie nolēmumi nav to skaitā. Iesniegums vērtējams tikai par to, vai tiesnese nav pieļāvusi tīšu likuma pārkāpumu, vai nav notikusi darba pienākumu nepildīšana un pieļauta rupja nolaidība, nevērtējot tiesas nolēmuma pamatotību pēc būtības. Konkrētajā gadījumā netika konstatēta tiesneses rīcība, kas būtu pamats disciplinārlietas ierosināšanai.

Lūdzat pārbaudīt vai iestādes ir apmierinājušas Jūsu tiesības un prasības. Šinī gadījumā uzsverot, kāpēc Augstākās tiesas priekšsēdētājs nenosūtīja Jūsu sūdzību pēc piekritības.

Tiesībsargs ir saņēmis arī Jūsu iesniegto papildinājumu pie iesnieguma, Tieslietu ministrijas 2023.gada 7.jūlija atbildi Nr.1-24/4162, kurā skaidrota AAL esošā sprieduma pārsūdzēšanas termiņa skaitīšanas kārtība.

Atzīmējams, ka tiesībsargs iepriekš ir saņēmis Jūsu 2022.gada 22.novembra iesniegumu (reģistrētu 23.11.2022. ar Nr.1471), kurā izteicāt neapmierinātību ar Kurzemes apgabaltiesas tiesneses 2022.gada 21.novembra lēmumu, ar kuru bija atstāta bez virzības

līdz 2022.gada 12.decembrim Jūsu apelācijas sūdzība ar Kurzemes rajona tiesas 2022.gada 11.oktobra spriedumu, nosakot termiņu trūkumu novēršanai līdz 2022.gada 12.decembrim.

Tiesībsargs 2022.gada 7.decembrī sniedza Jums atbildi Nr.6-9/698, ka pašlaik nesaskata Administratīvās atbildības likuma 228.panta nepareizību no valodas viedokļa. Vienlaikus tiesībsargs norādīja, ka nesaskata šķēršļus Jums iekļauties noteiktajā sprieduma pārsūdzības termiņā, kā arī precizēt šo termiņu, ja tas bija nepieciešams, sazinoties ar tiesu.

Ņemot vērā Jūsu uzdotos papildu jautājumus Jūsu 2023.gada 6.jūnija iesniegumā Nr.761, kā arī norādītos papildu apsvērumus, kā arī ņemot vērā, ka konkrētajā administratīvā pārkāpuma procesa lietā ir pilnībā noslēdzies tiesvedības process ar Kurzemes rajona tiesas 2022.gada 19.decembra lēmumu par Jūsu apelācijas sūdzības uzskatīšanu par neiesniegtu, tiesībsargs **ierosināja pārbaudes lietu**, lai noskaidrotu Tieslietu ministrijas kā atbildīgās iestādes likuma izstrādēs procesā viedokli par AAL 228.panta formulējumu un pārbaudītu, vai minētā tiesību norma atbilst Satversmes 90.pantā garantētajām tiesībām zināt savas tiesības un 92.panta pirmajā teikumā garantētajām tiesībām uz taisnīgu tiesu.

Sākotnēji atbildot uz Jūsu iesniegumā Nr.761 uzdoto jautājumu par to, kāpēc Augstākās tiesas priekšsēdētājs nav nosūtījis Jūsu sūdzību pēc piekritības, no Jums sniegtās Augstākās tiesas 2023.gada 6.februāra atbildes redzams, ka tiesas priekšsēdētājs to ir izvērtējis pēc būtības daļā par iespējamiem tiesneses pieļautiem pārkāpumiem kā darba pienākumu nepildīšana, tīšs likuma pārkāpums vai pieļauta rupja nolaidība, nesaskatot pamatu ierosināt disciplinārlietu. Minētais Jums atkārtoti paskaidrots Augstākās tiesas priekšsēdētāja 2023.gada 19.aprīļa atbildē. Savukārt Kurzemes rajona tiesas tiesneses 2022.gada 19.decembra lēmums par atteikšanos pieņemt apelācijas sūdzību nebija pārsūdzams un bija stājies spēkā, tādēļ tajā iekļauto motivāciju pēc būtības vairs nav iespējams izvērtēt pēc būtības kādā citā tiesas instancē, tādēļ pamats iesnieguma pārsūtīšanai šajā daļā citām iestādēm nav saskatāms.

Pārbaudes lietas ietvaros tiesībsargs konstatē turpmāk minēto un sniedz šādu atzinumu.

Satversmes 90.pants nosaka: "Ikvienam ir tiesības zināt savas tiesības", kas ir viens no svarīgākajiem tiesiskas valsts pamatprincipiem. Tās ir papildu tiesības, kas iet līdzī ne tikai Satversmē un starptautiskajos līgumos garantētajām pamattiesībām, bet jebkurām Latvijas tiesību sistēmā spēkā esošajās normās noteiktajām tiesībām un saistībām (pienākumiem), neatkarīgi no attiecīgā normatīvā akta vietas tiesību normu hierarhijā.¹ Tiesības zināt savas tiesības ir tiesību efektivitātes principa būtiska un nepieciešama sastāvdaļa, proti, lai privātpersona varētu efektīvi izmantot savas pamattiesības, tai ir jābūt reālai iespējai tās pārzināt.² Senāts ir norādījis: "Konstitucionālās tiesības zināt savas tiesības [...] ir vērstas uz tiesiskās noteiktības un tiesiskās skaidrības nodrošināšanu. Īstenojot šīs tiesības, persona var plānot savu rīcību, nebaidoties, vai pati ir pareizi sapratusi konkrētās tiesību normas."³ Šajā nolēmumā Augstākās tiesas Senāts expressis verbis saistījis Satversmes 90. panta saturu ar tiesiskās paļāvības principu.

¹ Satversmes komentāri. Sagatavojis autoru kolektīvs R.Baloža zinātniskajā redakcijā, Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011., 61.lpp.

² Turpat, 62.lpp.

³ Uzziņa un tiesiskās paļāvības princips. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments. 14.02.2008. SKA-34/2008. 13. punkts.

Tādējādi personai ir tiesības paļauties arī uz spēkā esošajām procesuālajām tiesību normām, plānojot savu rīcību, tai skaitā, iesniedzot apelācijas sūdzību par tiesas spriedumu administratīvā pārkāpuma procesā.

Pirmais pamatnosacījums, kas izriet no Satversmes 90.panta, ir tiesību normu publiskā pieejamība: valstij ir pienākums iepriekš publicēt visus normatīvos aktus, lai visas tās jurisdikcijā esošās privātpersonas varētu objektīvi zināt un paredzēt, kādas normas tiks piemērotas noteiktai tiesiskai attiecībai. Secīgi normas nezināšana neatbrīvo personu no atbildības par tās pārkāpšanu, ja vien valsts ir iepriekš spērusi visus no tās saprātīgi gaidāmos soļus, lai padarītu šīs normas saturu viņai objektīvi pieejamu.

Otrais pamatnosacījums, kas izriet no Satversmes 90.panta, ir tiesību normu paredzamība, skaidrība un saprotamība, t.i., normas saturam ir jābūt tādām, lai privātpersona zinātu, kādas tiesiskās sekas rodas no noteiktiem juridiskiem faktiem vai noteiktas rīcības (darbības vai bezdarbības), lai viņa varētu izdarīt apzinātu izvēli un vajadzības gadījumā pielāgot savu rīcību normas prasībām.⁴

No Satversmes 90. panta izriet, ka ikvienai tiesību normai jābūt pietiekami skaidrai un paredzamai.⁵ Satversmes tiesa iepriekš ir atzinusi un norādījusi, ka tiesību normas skaidrība un paredzamība ir vērtējama, pamatojoties uz tās interpretāciju. Proti, tiesību norma ir atzīstama par neskaidru tad, ja ar interpretācijas paņēmieni palīdzību nav iespējams noskaidrot tās patieso jēgu.⁶

Paredzamības, skaidrības un saprotamības prasība ir sīkāk skaidrota gan Satversmes tiesas, gan administratīvo tiesu judikatūrā. “Likumam un tiesību normām jābūt gan pienācīgi saprotamiem, gan paredzamiem, tas ir, formulētiem ar pietiekamu precizitāti, lai indivīds, nepieciešamības gadījumā atbilstoši konsultējoties, varētu regulēt savu uzvedību.”⁷

Tomēr paredzamība nenozīmē, ka absolūti visām tiesību normām ir jābūt viegli saprotamām ikvienam sabiedrības loceklim neatkarīgi no viņa izglītības veida un līmeņa. No Satversmes 92.panta otrajā teikumā ietvertajām tiesību normu kvalitātes prasībām neizriet tas, ka ikvienai tiesību normai vajadzētu būt formulētai kā absolūti precīzai instrukcijai.⁸ Arī ECT ir norādījusi: lai cik precīzi un skaidri būtu formulētas tiesību normas, to saturs vienmēr būs noskaidrojams interpretācijas ceļā.⁹ Līdz ar to nav pretrunā ar Satversmes 90.pantu tiesību normas, kas nav nedz divdomīgas, nedz iekšēji pretrunīgas, bet kuru satura pilnīgai izpratnei vidusmēra cilvēkam tomēr ir jālūdz lietpratēja (advokāta, eksperta u.tml.) padoms. To savā judikatūrā ir vairākkārt atzinusi arī ECT, nosakot, vai izpildīta tiesību ierobežojumu tiesiskuma prasība.¹⁰

Tādējādi zināmas grūtības normatīvā akta izpratnē pašas par sevi vēl nepadara šo aktu par neparedzamu un pretēju Satversmes 90. panta prasībām. Satversmes tiesa ir noteikusi, ka: “Ja tiesību normas pieņēmējs, izsakot savu gribu tekstuāli, to ir izdarījis neprecīzi, un arī ir attīstījusies un mainījusies tiesību izpratne, jāņem vērā likumdevēja patiesā griba.”¹¹

⁴ Piem., ECT 2010.gada 29.marta spriedums *Medvedyev and others v. France*. Nr.3394/03, 29.03.2010. Para. 80.

⁵ Piem., Satversmes tiesas 2006. gada 20. decembra sprieduma lietā Nr. 2006-12-01 16. punkts un 2011. gada 30.marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 15.2. punkts.

⁶ Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 15.2. punkts.

⁷ Satversmes tiesas 2006.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr.2006-12-01. 23. punkts.

⁸ Satversmes tiesas 2019.gada 21.februāra sprieduma lietā nr. 2018-10-0103 18.1.punkts.

⁹ Sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008.gada 12.februāra sprieduma lietā „*Kafkaris v. Cyprus*”, Nr.21906/04, 141.punktu.

¹⁰ ECT 2010.gada 29.marta spriedums lietā “*Medvedyev and others v. France*” Nr. 3394/03.

¹¹ Satversmes tiesas 2006.gada 20.decembra sprieduma lietā Nr.2006-12-01. 23. punkts.

Kā minēts iepriekš, Satversmes 90.pants garantē ikvienam reālas tiesības un iespējas pārzināt savas tiesības, lai varētu realizēt citas savas pamattiesības. Tādējādi tas ir nesaraucjami saistīts ar citām Satversmē garantētajām pamattiesībām, to skaitā arī Satversmes 92.panta pirmajā teikumā formulētajām tiesībām aizstāvēt savas tiesības un likumīgās intereses taisnīgā tiesā, proti, pieeju tiesai un iespēju tiesiski paļauties uz to, ka tiks ievērotas normatīvajos aktos noteiktās procesuālās tiesību normas.

Tiesības uz tiesas pieejamību (tiesības uz objektīvām, saprātīgām iespējām nepieciešamības gadījumā vērsties tiesā) ir viens no būtiskākajiem taisnīgas tiesas elementiem. Iztrūkstot šim elementam vai tam esot neefektīvam, bezjēdzīgas kļūst pārējās no tiesībām uz taisnīgu tiesu izrietošās garantijas, jo persona tās nevar izmantot, ja tai nav iespējams vērsties tiesā.¹² Valstij no tiesībām uz taisnīgu tiesu izrietošajām tiesībām uz pieejamību tiesai izriet pienākums nodrošināt tādu procesuāli tiesisko regulējumu, lai personas varētu saprast, kā jāvēršas tiesā.¹³

Atzīmējams, ka no tiesībām uz taisnīgu tiesu neizriet valsts pienākums jebkuras kategorijas lietā nodrošināt lietas izskatīšanas iespējas tiesā vairākās instancēs.¹⁴ Likumdevējs ir tiesīgs ar likumu noteikt, kādas lietas ir katras tiesu iestādes kompetencē un cik instancēs dažādu kategoriju lietas ir skatāmas.¹⁵ Tomēr, ja valsts ir likumā paredzējusi, ka konkrētās lietas ir skatāmas, piemēram, apelācijas kārtībā otrās instances tiesā, tad, tiesībsarga ieskatā, likumā ir jāparedz tādas tiesību normas, kuras pietiekami skaidri (ja nepieciešams, atbilstoši konsultējoties) noteic, kāda ir procesuālā kārtība apelācijas sūdzības iesniegšanai, tai skaitā kādi ir procesuālie termiņi un kā tie rēķināmi.

Ņemot vērā, ka Tieslietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde tieslietu nozarē, kuras funkcijās ietilpst izstrādāt, organizēt un koordinēt politiku tiesību sistēmā, tai skaitā procesuālo tiesību jomā, kā arī Tieslietu ministrija ir aktīvi iesaistījusi Administratīvās atbildības likuma izstrādē, tiesībsargs lūdza sniegt tās redzējumu par Administratīvās atbildības likuma (turpmāk – AAL) 228.panta, 243.panta, kā arī Paziņošanas likuma 6., 8. un 9. panta piemērošanu.

Tieslietu ministrija savā 2023.gada 4.augusta atbildē Nr.1-17/2377 informē, ka iepriekš ir saņēmusi līdzīga satura iesniegumu no Jums un sniegusi uz to atbildi. 2023.gada 7.jūlijā Tieslietu ministrija nosūtījusi Jums atbildes vēstuli Nr.1-24/2112 par AAL tiesību normu skaidrojumu, kas skar pirmās instances tiesas sprieduma paziņošanu un pārsūdzēšanas termiņa skaitījumu. Atbildes vēstulē minēto skaidrojumu Tieslietu ministrija ir tostarp iekļāvusi atbildē tiesībsargam.

No atbildes izriet, ka AAL 228. panta pirmā daļa noteic, ka diena, kad spriedums pieejams tiesas kancelejā (šā likuma 198. panta ceturtā daļa vai 213. panta pirmā daļa), uzskatāma par sprieduma paziņošanas dienu. Pēc procesa dalībnieka lūguma tiesa spriedumu paziņo, izmantojot elektroniskos sakarus vai pasta pakalpojumus (AAL 228.panta otrā un trešā daļa).

¹² Satversmes tiesas 2008.gada 9.maija sprieduma lietā Nr.2007-24-01. 8. punkts; ECT 1975.gada 21.februāra spriedums "*Golder v. United Kingdom*" lietā Nr.4451/70.

21.02.1975. un ECT spriedums *Multiplex v. Croatia*. 58112/00, 20.07.2003.

¹³ Skat. ECT spriedums *Geouffre de la Pradelle v. France*. 12964/87, 16.12.1992. Para.33., 34. kā arī Reid K. A practitioner's guide to the European Convention on Human Rights. 3rd ed. London: Sweet & Maxwell, 2008, p. 88.

¹⁴ Skat., piem., Satversmes tiesas 2008.gada 2.jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-22-01.11. punktu.

¹⁵ Satversmes tiesas 2010.gada 17.maija sprieduma lietā Nr.2009-93-01 13.1. punkts.

Pirmās instances tiesas spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā apgabaltiesā desmit darbdienu laikā no sprieduma paziņošanas dienas (AAL 243. panta pirmā daļa). Attiecīgi, lai pareizi noteiktu apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņu, ir būtiski noteikt datumu, kad pirmās instances tiesas spriedums ir uzskatāms par paziņotu. Protī, vai tiesas spriedumu pārsūdz desmit darbdienu laikā no tā pieejamības dienas tiesas kancelejā, vai arī minētais termiņš tiek skaitīts no brīža, kad spriedums ticis paziņots personai, ja tā izteikusi lūgumu spriedumu saņemt elektroniski vai ar pasta starpniecību.

AAL 81. panta pirmā daļa noteic, ka administratīvā pārkāpuma procesā dokumentus paziņo saskaņā ar Paziņošanas likumu. Minētais regulējums ļauj konkrētajā gadījumā izvēlēties faktiskajiem apstākļiem atbilstošāko dokumentu paziņošanas veidu.

Paziņošanas likums paredz piecus paziņošanas veidus: 1) uz vietas iestādē; 2) ar norīkota darbinieka vai ziņneša starpniecību; 3) pa pastu; 4) izmantojot elektroniskos sakarus; 5) publiski. Paziņošanas likums cita starpā noteic, ka, ja ārējā normatīvajā aktā nav noteikts konkrēts dokumenta paziņošanas veids, iestāde pati izvēlas tādu veidu, kas nodrošinātu atbilstošu dokumenta paziņošanu adresātam. Turklāt iestādei pēc iespējas jāņem vērā personas norādītais vēlamais paziņošanas veids. Ar Paziņošanas likuma terminu "iestāde" jāsaprot likumā minētā amatpersona, augstāka amatpersona un tiesa.¹⁶ Attiecīgi uzskatāms, ka administratīvās atbildības tiesiskais regulējums ir nesaraucjami saistīts arī ar Paziņošanas likumu, tostarp tajā noteiktajām paziņošanas prezumpcijām.

AAL (tobrīd – likumprojekts "Administratīvo pārkāpuma procesa likums" (Nr. 1160/Lp11)) izskatīšanas laikā Latvijas Republikas Saeimā tika diskutēts arī par sprieduma paziņošanas dienas noteikšanu. Diskusijās tika norādīts, ka būtu svarīgi noteikt, ka neatkarīgi no tā, vai persona spriedumu saņēmusi tiesas kancelejā noteiktajā datumā, spriedums stātos spēkā desmit darbdienu laikā.¹⁷ Protī, nosakot pienākumu personai pašai līdzdarboties un spriedumu saņemt tiesas kancelejā. Attiecīgi minētais regulējums tika nostiprināts arī likumā, protī, sprieduma pieejamības diena tiesas kancelejā ir sprieduma paziņošanas diena (AAL 228. panta pirmā daļa), no kuras desmit darbdienu laikā procesa dalībnieki var pārsūdzēt pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas kārtībā, iesniedzot apelācijas sūdzību.

Vienlaikus AAL 228. panta otrajā un trešajā daļa tika noteikts arī speciālais regulējums iepretim vispārīgajam noteikumam par sprieduma pieejamības dienas tiesas kancelejā atzīšanu par sprieduma paziņošanas dienu. AAL 228. panta otrā un trešā daļa paredz iespēju procesa dalībniekiem lūgt tiesai spriedumu paziņot, izmantojot elektroniskos sakarus vai pasta pakalpojumus. **Protī, ja procesa dalībnieks lūdz izmantot citu paziņošanas veidu, tādā gadījumā pirmās daļas nosacījumi nav attiecināmi.**¹⁸ **Savukārt lūgumu spriedumu paziņot, izmantojot elektroniskos sakarus vai pasta pakalpojumus, procesa dalībniekam ir jāpiesaka laikus, protī, tas jānorāda sūdzībā par iestādes lēmumu vai paskaidrojumos par to (rakstveida procesa gadījumā), vai pirms tiesa aiziet taisīt nolēmumu**¹⁹ (Tieslietu ministrijas izcēlums treknrakstā).

Tādējādi, ja persona laikus izteikusi lūgumu, piemēram, spriedumu saņemt izmantojot elektroniskos sakarus (AAL 228. panta otrā daļa), tad norādītajā gadījumā

¹⁶ Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi. Sagatavojis autoru kolektīvs. E. Danovska un G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2020, 290.-291. lpp.

¹⁷ Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas Krimināltiesību politikas apakškomisijas 2016. gada 19. aprīļa sēdes protokols Nr. 44.

¹⁸ Latvijas Republikas 12. Saeimas Juridiskās komisijas Krimināltiesību politikas apakškomisijas 2016. gada 14. jūnija sēdes protokols Nr. 50.

¹⁹ Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi. Sagatavojis autoru kolektīvs. E. Danovska un G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2020, 502. lpp.

sprieduma paziņošanas dienu nosaka saskaņā ar Paziņošanas likumu (AAL 81. panta pirmā daļa).²⁰ Attiecībā uz dokumentiem, kas sūtīti ar elektronisko pastu, tie uzskatāmi par paziņotu otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas (Paziņošanas likuma 9. panta otrā daļa). Tādējādi nākamajā dienā pēc dokumenta paziņošanas sāksies procesuālais termiņš apelācijas sūdzības iesniegšanai.

Tiesībsargs savā vēstulē Tieslietu ministrijai vienlaikus uzdeva jautājumu, vai AAL 228.pantā ietvertais regulējums un formulējumi ir uzskatāmi par pietiekami precīziem, un vai tiesību normas, tās ieskatā, ir pietiekami skaidras un saprotamas neatkarīgam vērotājam, un vai ir saskatāma nepieciešamība precizēt esošo regulējumu.

Tieslietu ministrija norādījusi, ka apzinās, ka “[.] vēstulē minētie jautājumi nav vienkārši un to taisnīgs risinājums ir atkarīgs no labām tiesību normu piemērošanas prasmēm, Tieslietu ministrija ir sagatavojusi grozījumus AAL 228. pantā, iekļaujot tos likumprojektā "Grozījumi Administratīvās atbildības likumā" (tiesību akta lietas Nr. 21-TA-183), tādējādi cerot viest skaidrību par brīdi, no kura būtu aprēķināms pirmās instances tiesas sprieduma pārsūdzības termiņš, kā arī novērstu dažādas minētā panta interpretācijas. Grozījumos būs paredzēts brīdis, līdz kuram personai jāizteic lūgums tiesas spriedumu paziņot izmantojot elektroniskos sakarus vai pasta pakalpojumus. Tāpat grozījumos konkretizēts, ka šajos gadījumos sprieduma paziņošanas brīdis nosakāms atbilstoši Paziņošanas likumam.”

No Tieslietu ministrijas vēstules var saprast, ka AAL 228.pantā nav viennozīmīgi noteikts, kad iesniedzams lūgums par tiesas sprieduma nosūtīšanu uz e-pasta adresi vai pa pastu. Vien no AAL 228.panta ceturtās daļas redzams, ka tiesai ir pienākums nosūtīt spriedumu adresātam divu darbdienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, tādējādi netieši apliecinot, ka šādam lūgumam ir jābūt jau iepriekš saņemtam, nosakot šāda lūguma izpildes termiņu. Vienlaikus AAL 228.pants neizslēdz iespēju nosūtīt spriedumu arī tad, ja šāds lūgums ir saņemts pēc sprieduma sastādīšanas datuma, tomēr šādā gadījumā pārsūdzēšanas termiņš tiek aprēķināts pirmās daļas kārtībā.

No Tieslietu ministrijas atbildē norādītās informācijas var secināt, ka tā ir identificējusi problemātiku, kura saistīta ar AAL 228.panta piemērošanu attiecībā uz pirmās instances tiesas sprieduma pārsūdzēšanas termiņa pareizu aprēķināšanu. Proti, Tieslietu ministrija ir faktiski atzinusi, ka jautājums par to, no kura brīža būtu aprēķināms pirmās instances tiesas sprieduma pārsūdzības termiņš, ja iesniegts lūgums nosūtīt to pa pastu vai uz e-pasta adresi, varētu nebūt pietiekami skaidrs, un šāda skaidrība būtu ieviešama, precizējot tiesību normas. Ir arī redzams, ka Tieslietu ministrija ir aktīvi rīkojusies, lai novērstu un nākotnē mazinātu riskus iespējamai kļūdainai normas interpretācijai, iesniedzot priekšlikumus šā panta grozījumiem apspriešanai valdībā²¹. Līdz ar to tiesībsargam nav nepieciešams konstatēt, ka AAL 228.pants varētu būt formulēts skaidrāk, jo valsts pārvaldes iestāde Tieslietu ministrijas personā to ir izdarījusi.

Vienlaikus atzīmējams, ka Tieslietu ministrijas secinājums nenozīmē to, ka AAL 228.pants būtu tik neskaidrs, lai nebūtu iespējams noskaidrot tā patieso jēgu un likumdevēja iecerēto patieso AAL 228.panta piemērošanas gribu. Tiesībsarga ieskatā, personai to būtu bijis iespējams noskaidrot, atbilstoši konsultējoties vai iepazīstoties ar publiski pieejamajiem attiecīgo tiesību normu skaidrojošajiem avotiem un līdzšinējo tiesu praksi (piemēram, sazinoties ar tiesu).

²⁰ Administratīvo pārkāpumu tiesības. Administratīvās atbildības likuma skaidrojumi. Sagatavojis autoru kolektīvs. E. Danovska un G. Kūtra zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2020, 502. un 530. lpp.

²¹ Likumprojekts “Grozījumi Administratīvās atbildības likumā” Nr.21-TA-183.

<https://tapportals.mk.gov.lv/structuralizer/data/nodes/ae71651-3137-4652-8114-ded56e8abcbd/preview>

Tādējādi arī tas vien, ka Tieslietu ministrija ir sagatavojusi precizējošus grozījumus AAL 228. pantā, iekļaujot tos likumprojektā "Grozījumi Administratīvās atbildības likumā" (tiesību akta lietas Nr. 21-TA-183), lai palielinātu normas skaidrību, pats par sevi vēl nenozīmē, ka AAL 228.pants būtu automātiski atzīstams par tādu, kas nesamērīgi ierobežotu tiesības zināt savas tiesības vai tiesības uz taisnīgu tiesu. Turklāt šāds fakts pats par sevi nedod arī pamatu uzskatīt, ka likumdevējs nākotnē veiks grozījumus AAL 228.pantā, turklāt pat šādu grozījumu veikšana pati par sevi neliecinātu par to, ka iepriekšējā normas redakcija neatbilda Satversmes 90. vai 92.pantam, ja vien likumdevējs šādu apstākli pats neatzīs.

Tiesībsarga ieskatā, konkrēti Jūsu gadījumā, atbilstoši konsultējoties ar tiesu vai juridiskās palīdzības pakalpojumu sniedzēju, bija iespējams noskaidrot AAL 228.panta patieso jēgu un saturu, un secīgi pieskaņot savu rīcību tā, lai nenokavētu Kurzemes rajona tiesas tiesneses 2022.gada 11.oktobra sprieduma pārsūdzēšanas termiņu. Nav noliedzams, ka konkrētā tiesību norma varēja radīt zināmas neskaidrības par tās interpretāciju. Tomēr konkrētajā situācijā secināms, ka Kurzemes rajona tiesa, uzskatot par neiesniegtu Jūsu apelācijas sūdzību, bija rīkojusies atbilstoši spēkā esošajai likumā noteiktajai kārtībai, interpretējot AAL 228.pantu tā, kā to bija paredzējis likumdevējs. Tas arī atbilst tai tiesu praksei, kas tiesās pašlaik ir nostiprinājusies attiecībā uz apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņa aprēķināšanu. Tāpēc nav pamata konstatēt iespējamus Jūsu tiesību pārkāpumus.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesībsargam pašlaik nav pamata konstatēt, AAL 228.panta neatbilstību tiesībām zināt savas tiesības un tiesībām uz taisnīgu tiesu.

Vienlaikus tiesībsargs konstatē, ka likumprojektā "Administratīvo pārkāpuma procesa likums" (Nr. 1160/Lp11) iekļautais priekšlikums AAL 228.panta jaunai redakcijai viennozīmīgi veicinās skaidrāku izpratni par kārtību, kā ir skaitāms un aprēķināms apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš administratīvo pārkāpumu procesā un nākotnē varētu novērst lietas dalībniekiem iespējamās neskaidrības, mazinot riskus nepareizi aprēķināt sprieduma pārsūdzēšanas termiņu. Tādējādi tiesībsargs atbalsta Tieslietu ministrijas priekšlikumu AAL 228.panta precizēšanai un sekos līdzī šī likumprojekta turpmākajai virzībai.

Vienlaikus Jums ir tiesības atkārtoti vērsties Kurzemes rajona tiesā ar apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2022.gada 11.oktobra spriedumu un pamatotu lūgumu atjaunot nokavēto procesuālo termiņu, norādot uz Tieslietu ministrijas paustajām atziņām par AAL 228.panta nepietiekami skaidro formulējumu.

Informēju, ka šis atzinums tiks nosūtīts zināšanai Tieslietu ministrijai.

Pārbaudes lietu pabeidzu.

Ar cieņu
tiesībsarga vietniece

Ineta Piļāne